

82. møde

Onsdag den 3. maj 1989 kl. 10.00

Dagsorden:**1) Første behandling af lovforslag nr. L 233:**

Forslag til lov om forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område.

Af justitsministeren (H. P. Clausen).

2) Første behandling af lovforslag nr. L 230:

Forslag til lov om ændring af lov om benzinforhandlerkontrakter.

Af Ole Espersen (S) m.fl.

3) Første behandling af lovforslag nr. L 235:

Forslag til lov om ændring af visse forbrugsafgiftslove. (Afgiftsnedsættelse for benzin og lavenergipærer m.v. samt afgiftsforhøjelse for elektricitet og stenkul m.v.).

Af skatteministeren (Fogh Rasmussen).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 237:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzin. (Nedsættelse af de samlede afgifter på benzin med 1 kr. pr. liter).

Af Dohrmann (FP) m.fl.

5) Første behandling af lovforslag nr. L 236:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 229:

Forslag til lov om ændring af lov om Københavns Kommunes styrelse. (Bydelsråd).

Af Agerschou (SF) m.fl.

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 77:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre integration af indvandrere.

Af Birte Weiss (S) m.fl.

8) Spørgsmål til ministrene.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 233:

Forslag til lov om forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område.

Af justitsministeren (H. P. Clausen).

(Fremsat 19/4 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Grethe Fenger Møller (KF):**

Jeg vil gerne på den konservative folketingsgruppes vegne give tilslutning til det foreliggende lovforslag, som justitsministeren har fremsat.

Vi finder, det er vigtigt, at der arbejdes konkret med forenkling og modernisering inden for den offentlige sektor. Vi hilser det derfor med tilfredshed, at man ikke blot har haft et udvalg siddende, der skulle komme med ideer, men at man også nu har forsøgt at udmønte ideerne i en række konkrete forslag, og når man ser på de enkelte elementer i lovforslaget, må man sige, at der i sandhed er tale om ændringer inden for en lang række forskellige områder.

For det første er der tale om, at man vil prøve at ændre reglerne om straf for kørsel i frakendelsestiden og om forvandlingsstraf for bøder. Vi er enige i, at det er vigtigt, at man satser på, at der er høje bøder, som kan mærkes, og at der i tilfælde af frakendelse af kørekort og kørsel i frakendelsesperioden fremtidig gives en følelig bøde i stedet for som i dag en kort hæftestraf.

Vi kan også være enige i forslaget om forvandlingsstraf for bøder, der går ud på, at forvandlingsstraffen kan blive noget kortere, mens bøderne til gengæld er blevet sat klækkeligt op.

Vi kan også tilslutte os forslaget om, at der bliver en appelgrænse for anke af byretsdomme i civile sager, således at krav, der drejer sig om under 10.000 kr., kun kan indbringes for landsretten med Justitsministeriets tilladelse.

Vi har også nøje drøftet, i hvilket omfang man skal fritage sager fra nævningebehandlingen. Der er jo allerede i dag i retsplejeloven regler om, at visse typer af sager, f.eks. sager om

[Grethe Fenger Møller]

dokumentfalsk eller berigelsesforbrydelser af særlig grov beskaffenhed og grov skattesvig, er undtaget fra nævningebehandling.

Nu har vi noteret os, at justitsministeren ønsker at ændre behandlingen af narkotikasager således, at disse ikke skal være nævningetings-sager, men i fremtiden behandles af byretten under medvirken af domsmænd, men med mulighed for anke til landsretten også under medvirken af domsmænd.

Dette kan vi støtte ud fra den betragtning, at der både under en byretsbehandling og også en eventuel landsretsbehandling vil være medvirken af domsmænd, så man kan sige, at der stadig væk er et element af lægdommere inde i billedet.

Vi kan også støtte de foreslåede ændringer på det familieretlige område. Jeg tror, det er i tidsåndens fokus at lave nye regler om skilsmis-sesæreje, som man foreslår. Jeg tror, der er mange, der ønsker at have særæreje, hvis ægteska-bet opløses ved skilsmisse, men at det er andre vilkår, man ønsker, hvis ægteskabet opløses ved død.

Vi kan også støtte forslaget om at begrænse antallet af dødsboer, hvor der skal skiftes, hvor afdøde har haft særbørn. Endvidere at man moderniserer reglerne om anerkendelse af faderskab ud fra en betragtning om, at mange af de børn, der i dag er født uden for ægteskab, er født i papirløse ægteskaber, og at det ikke kan være rimeligt, at faderen skal møde op i stats-amtet, men at han kan anerkende faderskabet skriftligt med vitterlighedsattestationer.

Endelig kan vi støtte, at der skal betales gebyr dels for indgivelse af ansøgning om navnebevis, dels hvis ikkeherboende ønsker at indgå ægteskab i Danmark.

Vi håber, at lovforslaget kan få en hurtig og positiv behandling i Retsudvalget.

Ole Espersen (S):

Jeg synes, lovforslaget er udtryk for et grund-digt forarbejde, hvor man har taget fat på nogle spørgsmål, som vi – i hvert fald for de flestes vedkommende – bestemt bør drøfte her.

Det, vi måske kan være lidt overraskede over, er sprogbrugen, og den vil jeg gerne beskæftige mig lidt med.

Det er et forslag til lov om forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets områ-de, og skal man nu blive lidt i tankegangen, kan

man selvfølgelig spørge, hvem der ikke vil have en moderne dom på 10–15 år i stedet for en af de gammeldags, som vi har nu med nævninge-ting.

Hvem vil ikke have forenklet sin tilværelse, så man ikke behøver overveje, om man skal ap-pellere en byretsafgørelse, der vedrører sager på under 10.000 kr.? Det bliver man jo dejlig fri for. Det er en forenkling, hvis lovforslaget ved-tages.

Hvem vil ikke gerne kunne gøre op med sanktionen for at have kørt efter frakendelse af kørekort under brug af sit Dankort i stedet for at skulle udsættes for frihedsberøvelse? Det er da også en modernisering og en forenkling at kunne bruge Dankortet i stedet for.

Hvem vil ikke hellere have et eksklusivt nav-nebevis til 3.000 kr. i stedet for de gratis tryksa-ger, man får i dag?

Der er også forslag om ændrede regler for anerkendelse af faderskab, og det er sikkert ri-meligt nok. Hvem vil ikke gerne blive far på en moderne måde i stedet for den lidt gammel-dags? Man kan selvfølgelig ærgre sig, når man er kommet lidt op i årene, så man måske ikke kommer til at opleve det, men på den anden si-de er der mange forenklinger, så vi kan måske også slippe af sted med det i min årgang.

I det hele taget synes jeg – for nu at være me-re alvorlig – at der bruges et lidt nedladende sprog over for Folketinget. Jeg synes ikke, det er rimeligt at kalde alt dette her moderniserin-ger eller forenklinger. Det er faktisk ret alvorli-ge emner, der vedrører væsentlige principper i vores strafferetspleje.

Jeg synes heller ikke, det er rimeligt at fortæl-le Folketinget følgende, som der står i bemærk-ningerne til lovforslaget:

»I overensstemmelse med moderne princip-per om brugerbetaling stilles der forslag om, at der fremtidig skal betales gebyr for indgivelse af ansøgning om navnebevis og for ikke herbo-endes indgåelse af ægteskab.«

Jeg synes, det er lidt at tale ned til os her i Folketinget.

Senere i bemærkningerne beskrives indhol-det af ændringen til § 3, en ændring, der jo altså indebærer, at man nu ikke længere skal kunne appellere sager til landsretten, hvis det vedrø-rer mindre end 10.000 kr., altså at man afskærer appelretten. Dette udtrykkes således:

[Ole Espersen]

»Den foreslåede ændring indebærer, at domme afsagt af en byret i civile sager vedrørende krav af en økonomisk værdi over 10.000 kr. fortsat frit kan ankes til landsret.«

Jamen det er jo ikke en konsekvens af ændringen, for sådan er det i dag. Ændringen går ud på, at man ikke kan anke de andre sager. Vi må måske finde os i, at der er et par ministerier, som ikke kan lade være med at bruge dette moderne reklamemanagementsprog, men jeg synes, det er lidt synd, at Justitsministeriet også er overgået til det.

Om de enkelte forslag skal jeg i øvrigt meget kort sige, at vi, som det vist fremgår af noget af det, jeg allerede har sagt om afskaffelse af nævninge, ikke kan tilslutte os forslaget, når det drejer sig om narkotikasagerne. Argumentationen er ikke overbevisende. Man sammenligner det med de komplicerede sager om dokumentfalsk og økonomisk kriminalitet, men der er jo ikke tale om 10 eller 15 års fængsel. Det er typisk noget, der giver 2, 3, 4 år. Det er sager, hvor faktum kan være vanskeligt, og hvor beviserne kan være vanskelige at overskue, men det er jo netop derfor, man har nævningeinstitutionen. Jeg kan godt forstå, at store, udviklede regnskabsager, som nærmest kræver en revisoruddannelse også hos politiet, virkelig kan være svære for nævningene. Men dette at overskue faktum, at vurdere beviser i meget alvorlige sager, er netop det, vi har nævningeinstitutionen til.

Vi er også lidt betænkelige ved appelbegrænsningen, men vil gerne drøfte det.

En række af de andre forslag, f.eks. vedrørende ægtepagter og de friere aftalemuligheder, der er nævnt, når det drejer sig om anerkendelse af faderskab, synes vi er gode, og dem er vi positive over for, så jeg er sikker på, at vi vil kunne tilslutte os en hel del af det, der her foreslås fra Justitsministeriets side, efter at vi har drøftet det i Retsudvalget.

Leif Hermann (SF):

Så har forenklings- og moderniseringsdillen også fået fat i vores ærværdige Justitsministerium, der med ministeren i spidsen nu her temmelig sent på sæsonen kommer med et ganske omfattende lovforslag, som man oven i købet har den forventning til, at det skal træde i kraft den 1. juli i år.

Folketinget skal altså på ansvarsbevidst vis i løbet af de knap fjorten arbejdsdage, vi har tilbage, færdigbehandle forslag af vidtrækkende og principiel betydning.

Man kunne selvfølgelig også vælge at sige, at det er en lidt tidlig sommerspøg fra ministerens side, men jeg tror såmænd nok, det er ment alvorligt, for de emner, der omhandles i forslaget, såsom ankebegrænsning i civil- og straffesagerne, begrænsning af nævningesager sammen med en lang række andre større eller mindre ændringer er jo alvorligt stof. Derfor tager vi altså forslaget alvorligt, og det gør vi med den forbemærkning, at vi ikke ville drømme om at jappe den slags indgribende retsregler igennem i løbet af 14 dage, uanset hvor moderne og forenklet den juridiske verden eller den rigtige verden herefter vil komme til at se ud.

I øvrigt har justitsministeren i denne regering en sær trang til at blande tingene sammen, ting, som ikke har så forfærdelig meget med hinanden at gøre. Denne gang består det sammenkogte af civile retlige spørgsmål af såvel materiel som processuel art, straffeprocessuelle forhold og en lang række civile forhold, hvor det nemmeste at overskue nok må siges at være, at overøvrigheden i fremtiden moderniseres og får lov til at hedde det, den faktisk har heddet siden 1970, nemlig statsamterne. Det kan vi godt klare inden samlingsens udgang. Vi kan også godt klare at sige ja til, at man ophæver godkendelseskravet for ægtepagter, og at man kan nøjes med breve i faderskabsager.

Men vi hverken vil eller kan gå med til, at civile sager under 10.000 kr.s værdi kun skal kunne ankes med tilladelse fra Justitsministeriet. Det er, som om sager af denne kategori ikke spiller nogen rolle i retssikkerhedsmæssig henseende, når man er justitsminister i en borgerlig regering. Men hvad der er afgørende for, om man kan anke med tilladelse, skal naturligvis afgøres af Justitsministeriet og ikke af den, der gerne vil anke.

En retssag om værdi på under 10.000 kr. kan jo være mindst lige så alvorlig for den, en sådan sag angår, som meget store sager. Men den automatiske adgang til appel og dermed bedre retsstikkerhedsværn skal åbenbart være noget, der er forbeholdt dem, der har flere penge på spil.

På tilsvarende måde forholder det sig med ankebegrænsningen i de mindre politisager,

[Leif Hermann]

hvor ministeren nu sætter grænsen op fra 1.000 kr. til 3.000 kr. i bødestørrelse.

På det strafferetlige område er det naturligvis mindst lige så væsentligt og betænkeligt at lave ankebegrænsninger som på det civile område – ja, vel oven i købet mere. Det er muligt, at ministeren ikke anser bøder af en sådan størrelse for noget særligt, men for den, der mener sig uretfærdigt dømt, er den ikke nogen ligegyldig bagatel. Og med det skatteniveau, som de lavestlønnede ligger på i dette land, kan det jo let blive en hel månedsløn, der ryger i bødekassen uden appelmulighed.

Vi siger nej til forslaget om fjernelse af nævninge i narkosagerne. Det er jo en ejendommelig begrundelse, ministeren har valgt, en begrundelse, der er af så generel art, at den i det hele fjerner ethvert grundlag for nævningebehandling, idet det vil være muligt i en ganske betydelig mængde sager at finde frem til, at der kan være bevismæssige problemer og problemer vedrørende de juridiske og de faktuelle forhold.

For os er lægmandselementet i retsplejen et så værdifuldt led, at vi ikke vil svække det yderligere, heller ikke når det drejer sig om nævningesager. Den type moderniseringer er vi ikke modne til i SF.

Ministeren har selvfølgelig en lang række andre forslag i posen, men tiden tillader ikke at komme nærmere ind på dem. Dem vil vi gerne vende tilbage til, når forslagene kommer igen til efteråret. Men de principielle holdninger, der her er givet udtryk for, gælder naturligvis også de øvrige forslag, i det omfang de overhovedet efter vores opfattelse blot tangerer en svækkelse af retssikkerheden, og det er der ganske mange der gør.

Bjørn Elmquist (V):

Justitsministeren har jo fremlagt en halv snes konkrete forslag. Der er større, og der er mindre forslag iblandt, men alle sammen altså under overskriften afbureaukratiseringsarbejde og forenklinger og, som det hedder i fremsættelsestalen: »... uden at det ville få afgørende negative retssikkerhedsmæssige konsekvenser.« Hvis det er tilfældet – og det mener vi det er – er det jo en god eksercits, fordi forenkling i vores bureaukratiske system og i retssystemet vil være så stor en fordel.

Jeg skal ikke komme ind på alle de enkelte elementer, men alene fremdrage dem af dem, som jeg synes giver speciel anledning til bemærkninger fra mit partis side.

For så vidt angår forslag, der vedrører bødestraf for kørsel i frakendelsestiden uden førerbevis, synes vi, det er væsentligt, som det fastslås i bemærkningerne til forslaget, at der bliver en følelig bøde i stedet for som i dag en kort hæftestraf, og vi lægger hermed på ingen måde op til en mildere reaktion, men tværtimod måske endda strammer reaktionen i disse tilfælde, som jeg har forstået på et svar fra justitsministeren for nylig i Retsudvalget der bliver flere og flere af. Det ville altså have været et helt forkert signal, hvis vi her havde sænket straffen. Jeg synes, det er godt at få understreget, at der her er tale om en kraftigere reaktion.

Hvad angår appelbegrænsningen i civile sager, kan det måske umiddelbart lyde som en kraftig stramning, når det er sager på op til 10.000 kr., man ikke kan indbringe for landsretten uden Justitsministeriets tilladelse, men der er jo immervæk sket noget for så vidt angår beløbsstørrelser i det danske samfund.

Dertil kommer, at disse sager i de tilfælde, hvor de føles som vigtige sager for de pågældende personer, godt kan indbringes med justitsministerens tilladelse. Og jeg forstår på bemærkningerne til lovforslaget, at dette er en mulighed, som justitsministeren vil tage ganske alvorligt, og at han vil prøve at reparere på de tilfælde, hvor der måtte være mere væsentlige retlige eller bevismæssige tvivlsspørgsmål, eller hvor det er en sag, der er af indgribende betydning for den pågældende.

Vi kan jo også skæve til forholdene i andre lande. Det hedder således i bemærkningerne, at man i Norge er oppe på en grænse på 16.000 kr., og der er vel ingen af os, der har indtryk af, at det norske retssystem skulle være uden retsgarantier.

Hvad angår spørgsmålet om forhøjelse af ankegrænsen i mindre politisager, vil jeg alene gøre den bemærkning til hr. Leif Hermann – og det er kun derfor, jeg tager det frem her – at justitsministeren også her har en mulighed for at tillade, at sagen indbringes for landsretten, nemlig i tilfælde, hvor det skønnes rimeligt, at tiltalte får adgang til at få sagen prøvet, fordi der kan foreligge retlig tvivl, der kan være noget om bevisets stilling. Så også her skulle der være

[Bjørn Elmquist]

mulighed for at reparere på det, som hr. Leif Hermann var inde på.

Dernæst er der spørgsmålet om narkosagerne og deres nævningebehandling, og jeg må sige ligeud, at det er et forslag, som har været under diskussion i Venstres folketingsgruppe. Vi havde svære overvejelser med hensyn til, om vi kunne sige ja eller nej til det, men endte med at sige ja under understregning af, at vi ikke hermed ønsker at mindske lægmandsmedvirken i det danske retsvæsen. Vi synes, den direkte folkelige deltagelse har stor betydning for den folkelige retsbevidsthed og for de domme, som afsiges. Vi har hæftet os ved, at der nu kan blive tale om afprøvning af skyldsspørgsmålet i to omgange med lægmandsmedvirken, nemlig derved at det nu bliver domsmandssager, og at man i disse tilfælde kan prøve skyldsspørgsmålet to gange.

Vi hæfter os naturligvis også ved ministerens understregning i fremsættelsestalen, hvor det hedder:

»Hensigten er således ikke at svække lægdommeres indflydelse i retsplejen, men derimod at sikre, at kun egnede sager undergives nævningebehandling.«

Det er for os en ganske vigtig bemærkning og understregning i forbindelse med, at vi fra mit partis side så også kan støtte dette forslag.

I det hele må jeg sige, at en lang række af forslagene egner sig til videre behandling i Retsudvalget, hvor vi graver os ned i det, og dér vil vi deltage aktivt.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Selv om dette forslag formentlig er noget, vi skal arbejde ganske længe med, kunne jeg godt lide at vide, hvorpå hr. Bjørn Elmquist egentlig støtter sin tilslutning til den ganske alvorlige ankebegrænsning, der er ved at indføre en 10.000-kr.s-grænse i civile sager.

Så vidt jeg forstod hr. Bjørn Elmquist, drejer argumentationen sig om, at der er sket noget med beløbsstørrelser i dette land, og det er jo rigtigt – det kommer vi ikke uden om.

Nu har vi jo ikke haft beløbsstørrelser som ankebegrænsning i civile sager før, og derfor vil jeg gerne vide, hvad der er den egentlige begrundelse for, at man går med til nu at sætte en grænse på 10.000 kr. fra Venstres side. Kan hr. Bjørn Elmquist ikke acceptere det argument, at

det, at man, om jeg så må sige, har fået anlagt en sag, der ligger på 8.500 kr. eller 7.000 kr., kan være lige så afgørende for én med hensyn til at få den anket – og vel at mærke for den, dommen er gået imod? Men det er jo ikke vedkommen-de, der bestemmer; det er justitsministeren, der bestemmer, om sagen har en sådan karakter, at den skal kunne indbringes for landsretten.

Der er noget principielt væsentligt i, at man afskærer ankemulighed.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg forstod på hr. Bjørn Elmquist, at man har drøftet denne sag i Venstres gruppe, men det fremgik ikke rigtig klart, hvad konklusionerne blev – i hvert fald var det lidt uklart for mig – for det blev sagt, at man især havde drøftet spørgsmålet om afskaffelse af nævningesagsbehandlingen, og konklusionen var, at man efter at have vejet for og imod var nået frem til det resultat, at man gerne ville acceptere det, men at det ikke måtte være udtryk for en mindskelse af det læge element i retsplejen.

Hvordan kan man undgå det, hvis man afskaffer en tredjedel af landets nævningesager?

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Først til hr. Leif Hermann. Der står jo i bemærkningerne til lovforslaget, at justitsministeren har denne adgang, og den formulering, som er givet i bemærkningerne, om, hvad der vil være afgørende for justitsministerens eventuelle tilladelse til at indbringe sagen til appel, får os til at mene, at der er de nødvendige retssikkerhedsmæssige garantier forbundet dermed, og at der dermed også er plads til at tillade anke af sager, som er af principiel betydning for den pågældende, selv om de måske ikke har den store økonomiske betydning. I de sager, som har stor økonomisk betydning for de pågældende, fordi de er det, man kan kalde småkårsfolk, vil justitsministeren være indstillet på at administrere sin dispensationsadgang således, at retsgarantierne bliver opfyldt.

Den tillid har vi til justitsministeren, og jeg er sikker på, at hvis det kan påvises, at han i sin bevilling og i sin administration ikke imødekommer disse krav, vil han blive kritiseret derfor og holdt til fadet.

[Bjørn Elmquist]

Til hr. Ole Espersen vil jeg sige, at vores konklusion var, at vi ville støtte forslaget. Jeg tør ikke sige, om mine ord præcis var som citeret af hr. Ole Espersen, men det, jeg ville sige, var, at vi er imod en afskrivning, altså at vi efter salamimetoden skærer nævningsystemet væk i dansk ret. Selvfølgelig vil der ske en reduktion af antallet af nævningsager ved dette forslag, men vi mener, at det er forsvarligt, og vi mener ikke, at det er starten på en proces, hvor nævningeinstituttet som sådant skal forsvinde fra dansk ret. At det læge elements deltagelse ikke bliver reduceret præcis med de nævningsager, som nu ikke længere finder sted, mener vi at vi kan forklare ved at henvise til, at lægdommere, domsmænd, skal deltage i narkosagernes behandling både ved første instans og i appelinstansen. Alt i alt kan man altså sige, at det læge element stadig vil deltage også i disse sager.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Nu lagde hr. Bjørn Elmquist jo megen vægt på, at justitsministeren vil administrere sin adgang til at give ankemulighed på retssikkerhedsmæssigt fuldt forsvarlig vis; det tror jeg såmænd også justitsministeren vil.

Det, der interesserer mig, er bare, hvorfor det så ikke gælder alle sager. Hvorfor skal det netop være således, at man rammer lige præcis ind i kernen af det, som hr. Bjørn Elmquist kalder småkårsfolks sager? Jeg ved ikke, om det er småkårsfolks sager, men når man anlægger en retssag, hvor lille beløbet end er, har det afgørende betydning for den person, der anlægger sagen. Det synes, som om hr. Bjørn Elmquist fuldstændigt ser væk fra dette og siger: Det kan kun være væsentligt, at der er automatisk anke, hvis det drejer sig om mange penge. Det er det synspunkt, vi ikke kan acceptere.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg mener ikke, at alle sager under 10.000 kr. er det, som vi nu kalder – jeg ved ikke, om det er et lykkeligt udtryk – småkårsfolks sager. Der er også andre sager, som ikke overstiger de 10.000 kr., end dem, der har principiel betydning for de pågældende personer, eller som har stor økonomisk betydning for de pågældende per-

soner, fordi de ikke har ret mange penge. Der er en ganske stor del, tror jeg nok.

Hugo Holm (FP):

Da Fremskridtspartiets ordfører i denne sag ikke kan være til stede, skal jeg hermed fremlægge Fremskridtspartiets stilling til lovforslaget.

Lovforslaget indeholder så mange aspekter, at det faktisk er umuligt at give en større redegørelse for det inden for den taletid, man her har, og derfor skal jeg gøre det ganske kort ved at tilkendegive, at Fremskridtspartiet indstiller lovforslaget til vedtagelse.

Kirsten Lee (RV):

Jeg skal ikke blande mig meget i striden mellem juristerne her i Folketinget, men blot sige, at dette for os ikkejurister ikke er umiddelbart lettilgængelig læsning, og jeg vil heller ikke anbefale det som morskabslæsning for ret mange andre uden for Folketinget.

Vi har da også i Det Radikale Venstres gruppe drøftet nævnings deltagelse specielt i narkotikasager, og for os er udgangspunktet, at vi selvfølgelig ønsker at fastholde det læge element i retsplejen, men vi vil bestemt være med til at se positivt på, at nævninge kan undværes i narkotikasagerne, og det arbejder vi videre med i Retsudvalget. Vi synes, det er nødvendigt med mellemrum både at modernisere og at forenkle lovgivningen, også inden for Justitsministeriets område, og det ser vi selvfølgelig positivt på, specielt når vi mener, at det samtidig kan foregå, uden at der sker væsentlige forringelser i retssikkerheden.

Dette lovforslag indebærer i hvert fald nogle helt indlysende forenklinger som f.eks., at en far, der anerkender faderskab, ikke behøver at møde personligt op for at anerkende sit faderskab, men kan nøjes med at skrive under på et stykke papir.

Vi synes heller ikke, det er nødvendigt, at domsmænd bruger tid på at afgøre helt ukomplicerede spritbilistsager, hvor blodprøvesvaret jo er bevis og der ikke er nogen særlig anledning til tvivl. Det er da vist nærmest spild af domsmænds tid at bruge dem i den slags sager.

Modsat SF mener vi ikke, at det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at domme i sager under 10.000 kr., som er afsagt ved byretten, ikke kan ankes til landsretten. De kan jo altså ankes,

[Kirsten Løe]

så vidt jeg har forstået, for så vidt der foreligger ganske særlige forhold.

Vi synes såmænd også, det er fornuftigt, at folk selv skal betale for et navnebevis, og vi synes også, det er rimeligt, at udlændinge, der ønsker at blive gift her i landet, brugerbetaler deres vielse. Det er nok begrænset, hvor mange skillingen der kommer i statskassen på den konto.

Men som sagt: Vi vil arbejde positivt i Retsudvalget.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Fru Kirsten Lee sagde, at Det Radikale Venstre ville se positivt på at fjerne nævningebehandlingen fra narkotikasager. Jeg forstår, at det er et regeringsforslag, der foreligger her, og dette regeringsforslag taler ikke om at se positivt på at fjerne nævningebehandling fra narkotikasager – det fjerner nævningebehandling fra narkotikasager. Nu vil jeg gerne spørge fru Kirsten Lee, om Det Radikale Venstre tilslutter sig, at nævningebehandling fjernes fra narkotikasager. Ja eller nej?

Kirsten Lee (RV):

Vi tilslutter os naturligvis det lovforslag, som vi selv har været med til at fremsætte, men vi afviser aldrig, at der eventuelt – jeg vil i hvert fald ikke afvise det – kunne komme så vægtige argumenter i Retsudvalget, at det kan være nødvendigt at ændre holdning – selvfølgelig gør vi ikke det – men jeg har ikke hørt dem indtil videre.

Bollmann (CD):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg – i hvert fald i første omgang – på CD's vegne give udtryk for nogle helt generelle synspunkter, og derefter vil jeg nævne et par enkelte områder, hvor vi nærer nogen betænkelighed.

Det siger sig selv, at overskriften på det forslag, som ministeren nu har fremsat om forenkling og modernisering, lyder tillokkende og god. Vi kan da også fuldt og helt gå ind for, at der skal forenkles og moderniseres på en række områder inden for alle ministerier.

Vi vil dog gerne benytte lejligheden til at slå et par ting fast. For det første mener vi ikke, at

det kun skal være indførelse af nye afgifter og gebyrer, der skal være udtryk for modernisering; det har vi set rigeligt af inden for området i de senere år.

Jeg vil også sige, at ingen forenkling eller modernisering må skade politiets indsats, og det gælder både det uniformerede politis og kriminalpolitiets arbejdsindsats. Vi mener tværtimod, at politiet skal styrkes og effektiviseres på alle områder, men det er klart, at vi er parate til at modernisere på de administrative områder. Det kan vi meget nemt være med til, for vi tror, at det kan lette politifolk for forskellige arbejdsbyrder. Jeg kan også oplyse, at vort interne udvalg har arbejdet meget med disse spørgsmål, og i dette udvalg er vi enige om, at der skal foretages forenklinger og moderniseringer.

Det er altså den helt overordnede og principielle tilslutning, vi kan give til lovforslaget, men som jeg sagde, er der et par enkelte punkter, vi er noget betænkelige over for.

Det første punkt er ministerens forslag om, at der skal være en forvandlingsstraf for bøder, såfremt en person, der er frakendt førerretten, kører i frakendelsestiden. Det er vores opfattelse, at det ikke er hensigtsmæssigt med et sådant forslag; tværtimod mener vi, at det er en slags despekt over for en alvorlig forseelse, der er begået, så alvorlig, at det har været nødvendigt at frakende den pågældende førerretten, uanset om der er tale om spirituskørsel eller et færdselsuheld. Vi mener, at der skal være respekt omkring domstoles afgørelser, og det mener vi i øvrigt også på en lang række andre områder. Derfor er det helt naturligt for os at fremhæve, at på dette punkt er vi i hvert fald meget betænkelige.

Det andet punkt, jeg vil fremhæve – og det er der flere andre der har været inde på – er spørgsmålet om, at man vil aflaste landsretterne for småsager helt op til 10.000 kr., således at de kun kan indbringes, hvis man har ministeriets tilladelse. Det er muligt, at man under udvalgsarbejdet kan nå frem til en løsning, som giver sikkerhed for, at ministeriet vil være særdeles lempeligt med sine tilladelser. Hvis ikke, må vi altså også på det punkt være meget betænkelige.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan ikke umiddelbart give sin tilslutning til lovforslaget. Jeg skal ikke

[Inger Stilling Pedersen]

gå i detaljer – dem har der jo været talt meget om – jeg vil blot nævne et par ting.

For os er det også meget væsentligt, at man omkring fradømmelse af kørekort – i hvert fald hvis vi skal være med – må have noget ind om spirituskørsel. Det er ikke længe siden, at en person blev idømt en ganske lille straf for at have dræbt et menneske. Selv om han havde været fradømt førerretten flere gange, kørte han stadig væk rundt uden kørekort. Vi må tænke på den far, der mister sin lille søn på den måde og så oplever, at vi bare siger: Nå ja, han kan slippe med en bøde. Vi mener faktisk, at der skal finde en skærpelse sted på dette område.

Vi vil også gerne se på 10.000-kr.s-grænsen. Vi vil gerne have undersøgt i udvalget, hvor mange der eventuelt kunne komme i klemme, om der er særlige grupper, f.eks. handlende, småhandlende, der vil komme i klemme her og ikke vil kunne få deres retskrav igennem.

Vi mener, at der er nok at se på i udvalget, og vores stillingtagen vil afhænge af udvalgsbehandling.

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Jeg skal begynde med at takke de ordførere, som har givet tilslutning, enten helt eller delvis, til dette forslag, og så skal jeg komme med nogle kommentarer til nogle af de bemærkninger, som er faldet.

Jeg skal takke hr. Ole Espersen for omsorgen for sproget, omsorgen for det juridiske sprog. Som gammel sproglærer må jeg sige, at et af de problemer, man altid står over for i den forbindelse, er balancen mellem på den ene side hensynet til juristernes – og nu taler jeg til hr. Ole Espersen som jurist – respekt for og bundethed af en gammel sprogform, som har sine fordele og sine nødvendigheder, og på den anden side hensynet til at fremstille tingene på disse områder på en sådan måde, at de også virker forståelige og måske endda interessante og appetitvækkende for folk, der ikke har denne specielle baggrund.

Hvis man læser de enkelte bestemmelser her, vil man som jurist sikkert med glæde tygge sig igennem formuleringer som »I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 567 af 1. september 1986, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 159 af 15. marts 1989, foretages følgende ændringer« osv. osv. Jeg citerer fra 2. spalte på første side, § 3 i forslaget.

Jeg synes, hr. Ole Espersen skulle tage et par af disse ting frem og læse dem igennem og dermed fornøje sig over det korrekte juridiske sprog, som er anvendt dér, hvor der er brug for at formulere de juridiske kendsgerninger, som skal tages op til overvejelse og ændring, og så glæde sig over, at der er sat en overskrift på, som understreger, at det, der er tale om her, er en forenkling og modernisering af en del af Justitsministeriets område.

Vi kommer igen senere. Jeg vil ikke love, at det får en tungere overskrift, men vi kunne måske overveje i den forbindelse at have en overskrift af denne type og så nedenunder i parentes den, som juristerne ville sætte på et sådant forslag.

Jeg vil gerne understrege, at der jo ikke – som både hr. Leif Hermann og hr. Ole Espersen var inde på – er tale om nogen overfladiskhed eller form for ualvorlighed omkring disse ting. For jeg mener også, at modernisering og forenkling og tilpasning af retssystemet til udviklingen er en alvorlig sag, som skal behandles som sådan.

Det er derfor, vi i Justitsministeriet som i andre ministerier i disse år gennemfører en gennemgribende gennemgang af hele området for at se, om der er dele og punkter, som skal tilpasses en udvikling, som heldigvis da stadig løber videre, og hvor man må overveje, om de bestemmelser, man har, skal ændres, skal tilpasses og også gerne forenkles i forhold til det, der har været tale om. Det er ikke en forenkling af hele lovgrundlaget, der er tale om, men en systemforenkling, som vi stræber mod, og en systemforenkling – det vil jeg gerne understrege én gang for alle – som samtidig søger at holde balancen, således at retssikkerheden ikke svækkes eller sættes over styr. Det er ingen spøg, det er en – synes jeg – meget vigtig og alvorlig ting, at det sker.

Jeg har også hørt hr. Leif Hermann tale om sammenblanding. Men det er jo kun, fordi vi har valgt rent praktisk at lægge en række ændringer i en række forskellige love ind i det samme lovforslag her. Vi kunne have valgt noget andet, nemlig at tage hver af de love, som skal ændres, frem, 12 forskellige love, og så stille ændringsforslag til dem; så havde der ikke været sammenblanding i den forstand, som hr. Leif Hermann taler om. For tager man de enkelte områder hver for sig, er der klar sammenhæng med det lovområde, som foreslås ændret, i hvert af de punkter, hvor vi træder ind.

[Justitsministeren]

Der er to områder, som især har tiltrukket sig opmærksomheden. Det ene er spørgsmålet om indførelse af en ankebegrænsning, således at bøder på 10.000 kr. eller derunder ikke uden videre kan ankes, men kun kan ankes efter særlig tilladelse.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der bag dette forslag ligger et omfattende udvalgsarbejde, et arbejde, hvor også dommerne har været med. På disse punkter holder man sig ganske tæt til, hvad også den danske dommerstand har ment man kunne godkende og acceptere som en rimelig ting. Jeg synes selv, at det er rimeligt, at man har en sådan ankebegrænsning, og det er jeg altså ikke ene om.

Hr. Bjørn Elmquist nævnte, at man i Norge har en bestemmelse om, at bøder på under og op til 16.000 norske kroner ikke kan ankes. Der kan man altså med retsbevidstheden i behold leve med et betydelig højere beløb, end vi har forestillet os her.

Jeg vil gerne understrege, at det er alvor, når jeg både skriftligt og nu igen mundtligt tilkendegiver, at det også er meningen at administrere den tilladelsesordning, som skal til, på en sådan måde, at den både tager hensyn til de principielt væsentlige momenter, der kan tale for, at en anke bør tillades, og også tager hensyn til sager, hvor bøden, selv om den er på op til ikke over de 10.000 kr., er af betydning for den pågældende. I en sådan sag vil det også være klart at tilladelsen skal gives.

En anden ting, som har optaget mange, og som i adskillige indlæg har været et hovedpunkt, er forslaget om at ændre praksis med hensyn til narkotikasager og narkotikasagers indbringelse for et nævningeting.

Der vil jeg godt sige, at jeg føler, at der måske hos enkelte af talerne har været en lille misforståelse, som jeg i hvert fald, hvis det skulle være tilfældet, gerne vil udrydde. Det er jo ikke alle narkotikastraffesager, vi taler om her. I øjeblikket er det sådan, at nævninge kun medvirker i narkotikastraffesager af et vist omfang, det vil sige narkotikastraffesager, hvor strafpåstanden er mindst 4 års fængsel. Det er dér, nævningene medvirker, og det er netop typisk sager af den karakter, vi foreslår undtaget fra nævningebehandling. Det ligner typisk det, hr. Leif Hermann var inde på med hensyn til forskellige former for økonomisk kriminalitet: kompleksiteten, længden af efterforskningen, længden af

selve retsbehandlingen og dermed også et moment af uoverskuelighed.

Netop dette gør, at disse sager i høj grad kan paralleliseres med sagerne om økonomisk kriminalitet af alvorlig karakter, hvor de bevismæssige problemer er komplicerede, hvor der ofte er mange sigtede i samme sag, og hvor uoverskueligheden er meget stor, f.eks. hvor det drejer sig om dokumentfalsk og berigelsesforbrydelser af særlig grov beskaffenhed. Det talte hr. Leif Hermann om, og det er netop sager, der karakteriseres ved den samme, skal vi kalde det struktur, som gør, at nævningebehandling her må siges at være mindre hensigtsmæssig.

Derved afskaffer man jo ikke det folkelige element. Derved afskaffer man jo ikke nævningebehandlingen. For den type sagers vedkommende har det historisk været sådan, at de har været undtaget fra nævningebehandling. Så er de kommet ind under nævningebehandling. Nu siger erfaringen – efter en periode, man har haft til at gøre erfaringer i – at det vil være hensigtsmæssigt igen at trække dem væk fra nævningebehandling. Sådan ligger det med disse sager.

Derved er der ikke principielt ført noget angreb mod nævningeinstitutionen som sådan, og det agter jeg heller ikke at gøre. Sådan skal det ikke forstås, og det vil jeg gerne understrege i denne forbindelse.

Endelig er et tredje punkt, som har været nævnt – det var specielt hr. Bollmann og fru Inger Stilling Pedersen, der var inde på det – betænkeligheden ved i sager, hvor personer, der er frakendt førerretten, alligevel kører, ved første tilfælde at idømme dem en bøde i stedet for en hæftestraf. Det synes fru Inger Stilling Pedersen ikke er en tilstrækkelig kraftig sanktion. Det tror jeg det er. Jeg tror faktisk, at med den bødestørrelse, der arbejdes med i forslaget, vil det være en alvorligere sanktion for mange. Der er ikke tale om at svække sanktionen, der er tale om at omlægge sanktionen, og der er tale om at bruge den ved førstegangstilfælde. Ved gentagelser kommer de hidtidige bestemmelser om hæfte osv. ind.

Jeg tror altså, at der er mange ting, som kan opklares og uddybes under udvalgsarbejdet, og jeg står gerne til rådighed med en omfattende uddybning specielt af de punkter, som har været nævnt i denne debat.

Ole Espersen (S):

Jeg har også et par yderligere bemærkninger i anledning af ministerens indlæg.

Det med at indføre bøde i stedet for frihedsstraf, når man kører efter at være frakendt retten til at føre motorkøretøj, er noget, vi – som jeg sagde – gerne vil drøfte. Vi gjorde det selv i den socialdemokratiske regering, indførte bødestrafte, hvor der tidligere havde været hæftestraf. Vi gjorde det bl.a. med den begrundelse, at det virkelig adækvate og de bedste sanktioner mod dem, der kører spirituskørsel, er at tage førerbeviset fra dem og så sørge for, at de ikke kører. Men det er klart, at hvis de nu igen kan køre og oplever, at de blot igen skal betale en bøde, så er det måske, som man siger fra Kristeligt Folkepartis side, noget, der ikke virker sådan, som det burde.

Men selve princippet om at erstatte korterevarende frihedsstraffe med bøder har vi ikke noget imod.

Ministeren har naturligvis ret i, at narkotikasager i en periode ikke var nævningsager, hvorefter de blev det. Men det var jo, fordi man – jeg tror, det var i 1970'erne – indførte en væsentlig skærpelse af straffen for narkotikalovovertrædelser, og derved blev de automatisk nævningsager. Det er den fortsatte skærpelse, der gør, at de stadig er nævningsager, og vi mener altså, at det er de rent faktisk udmålte straffe, deres alvorlighed, der bør være afgørende.

Så til vores sprogdiskussion. Altså: Jeg har bestemt ikke noget imod, at man afskaffer cancellisproget, bestemt ikke. Det er ikke så meget det. Men jeg synes, at man en gang imellem – og dér vil jeg ikke laste justitsministeren specielt, for det er jo regeringen som helhed – bruger dette med modernisering og forenkling sådan lovlig omfattende.

Hvad ligger der af modernisering eller forenkling i, at man skal betale 3.000 kr. bare for at søge om navneforandring? Hvor ligger moderniseringen dér, hvor ligger forenklingen? Det er det, jeg sætter spørgsmålstegn ved.

Men i øvrigt er det kun godt, at man anvender et moderne og forenklet sprog, i det omfang det opfylder sin funktion.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 230:

Forslag til lov om ændring af lov om benzinforhandlerkontrakter.

Af Ole Espersen (S) m.fl.
(FremSAT 18/4 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Justitsministeren (H.P. Clausen):**

Det forslag, Socialdemokratiet har fremsat den 18. april i år om ændring af loven om benzinforhandlerkontrakter, er en fortsættelse af en gammel interesse hos Socialdemokratiet for benzinbranchen og for benzinforhandlerne og deres stilling. Det er jo sådan, at den lov, der gælder, og som nu foreslås ændret med det fremsatte forslag, loven fra 1985, omfatter benzinforhandlerkontrakter, som indgås mellem leverandører af motorbrændstoffer og selvstændige forhandlere, og denne lov blev jo i sin tid til på Socialdemokratiets foranledning.

I den gældende lov står der i § 2 nogle bestemmelser, som siger, at benzinforhandlerkontrakter vedrørende varebevillinger ikke må omfatte andet end leverandører af motorbrændstoffer. Det er også bestemt, at kontrakter, der er indgået før lovens ikrafttræden, kan opsiges med 1 års varsel, selv om der i kontrakten er fastsat en længere løbetid. Det vil sige, at efter lovens ikrafttræden skal kontrakter indgås for 3 år, og de skal kunne opsiges med 1 års varsel. Der er bestemmelser om åbningstid, minimumssalg og konkurrenceklausuler, som ikke er gyldige.

I lovens § 3 er det bestemt, at eventuelle servitutter eller deklamationer om varebindinger skal aflyses efter kontraktens ophør. Lån fra leverandøren til forhandleren skal tilbagebetales, medmindre der tidligere er aftalt andet.